

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 03.06.1911**

Číslo ročníků: **1, 17**

Číslo výtisků: **1, 17**

Datum vydání čísla: **03.06.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: **, ,**

Albánci nabývají již přesvědčení, že jejich autonomní touhy jsou prozatím nespílitelné, a proto by zcela ochotně přijali nadvládu „junáckého krále Nikoly“, jen aby strášli se sebe jeho turecké.

Zcela přirozeně i vlády ostatních balkánských království sledují události albánské co nejbedlivěji, neboť povstání malisorské je opětným důkazem toho, že ani ústavní Turecko není s to zajistiti mír balkánský zavedením pořádku v hranicích sultanátu, nýbrž rozněcováním nespokojenosti svých poddaných mír tento vážně ohrožuje. Stejně totiž jako povstání malisorské snadně může vésti ke konfliktu Černé Hory s Tureckem, a to ke konfliktu, jenž by se snadno rozvinul i ve válku, podobně i nepokoje makedonské nutí vlády srbskou, bulharskou, rumunskou a řeckou, aby v zájmu vlastního míru vměšovaly se ve vnitřní politiku tureckou a tím budily nevoli Porty. Společně pak zájmy dohánějí balkánská království k utvoření silné konfederace balkánské, jež by poměrně nepatrné síly malých státek s seskupila v mohutný blok, čelící zdatně výbojnosti i sebe silnějšího nepřítele vnějšího. Idea ta není nová a byl to hlavně bývalý ruský ministr Izvolský, jenž pracoval na vytvoření velkého spolku balkánského, v jehož čele by stálo silné Turecko a jenž by úspěšně zastavil výbojnost německo-rakouského „Drangu nach Osten“.

Plán Izvolského se však dnes značně proměnil. Myšlenka seskupení balkánských království v jediný svaz není odhozena, nýbrž naopak, události albánské upozornily opět na nutnost jejího provedení, jenže dnes projektovaný spolek balkánský nebyl by namířen výhradně proti „Drangu nach Osten“, nýbrž současně proti Turecku samému, proti tomu Turecku, jež dle plánu Izvolského mělo hráti ve spolku dlouhou vůdčí.

Spolek balkánský nutno ovšem nazvat dosud stále jen snem politickým. Pravda, značný krok ku předu učiněn byl sblížením se Řecka s Rumunskem a Bulharskem a vyrovnáním některých sporů rumunsko-bulharských. Je tu však ještě kolísavé Srbsko, v jehož kabinetu samém zavodí stále ještě nerozhodně rusofilství s austrofilstvím. Na tom pak, která strana zvítězí, spočívá snad osud balkánské federace.

Jedním z hlavních propagátorů myšlenky konfederace je bulharský král Ferdinand I. Předhazovati mu stále jeho německý původ a germano austrofilství, je pošetilost. Ferdinand je z těch vládařů, již při

své osobní politice nikdy nezapomínají zájmů země, již vládnou.

Ze ovšem rakouské politice mnoho na tom záleží, aby se neuskutečnil spolek balkánský, není třeba připomínati a nejlepším důkazem toho je nerozhodnost srbských politiků, z nichž ještě většina je ve vleku rakouském. Mladotureci však svou slepou politikou vnitřní sami pracují do rukou ostatním státům balkánským a tak, uskuteční-li se to, co se nepodařilo dlouholetému

usilování ruské diplomacie, bude to zásluhou jedině Porty samé, jež svými přehmaty politickými nutí malá království Balkánu, aby se těsně semkla v jediný blok na ochranu své existence, k obraně, po případě k rozšíření svých hranic na účet Porty. Zdá se také, že už ruská politika, poučená rovněž dnešními událostmi na hranicích turesko-černohorských, prohlédla pravý stav politiky balkánské a rovněž obrátila frontu proti Portě.

D O P I S Y.

Český Malín (Volyn. gub. Dubensk. új.).

Ryze česká obec Malín leží 34 versty na sever od újezdního města Dubna a 25 verst na východ od Lucka; na nejbližší poštovní stanici Olyka je 15 verst. Osada má 380 obyvatel, 186 mužů a 194 ženy, a byla založena r. 1870, kdy 75 vystěhovalců z Cech zakoupilo od velkostatkáře Kazimíra Slivinského 658 desjatín orné a lesní půdy po 40 rub. desjatinu. R. 1878 osadníci přikoupili od téhož majitele ještě zbytek velkostatku ve výměře 76 desjatín po 90 rub. Dnešní cena za desjatinu je 350—450 rub. za pole a až 600 rub. za les.

Podle množství půdy rozdělili se osadníci na velko — a malogruntovníky, při čem za malogruntovníka se pokládal ten, kdo neměl více než 10 morgů.

Pro založení vesnice byl vybrán čtverec na rovině, v němž byly utvořeny dvě ulice: Velkostranská širokou v deset sáhů, a Malostranská, pět sáhů široká. Po obou stranách Velkostranské ulice vystavěli své dvory velkogruntovníci, kdežto v Malostranské se usadili malogruntovníci. Všechna obytná stavení jsou v jedné řadě a sice od ulice ještě na deset sáhů vzdálena; část mezi ulicí a stavením tvoří pěknou květinou a ovocnou zahrádku, kdežto část za domem je vysázena ovocnými stromy. Celá taková ohrada kolem stavení je 1 až 2 morgy dlouhá a 1/2 morgu hluboká.

Mimo obou silnic jdou ještě cesty kolem celé vesnice, takže je možno obec objeti a obdivovati se tomu krásnému ohromnému sadu, ve kterém v létě prokmitávají spoustou ovocných stromů úhledná stavení jako nějaké vily.

Málokterá česká obec na Volyni může se pochlubit takovým pravidelným sestavením a romantickým pohledem, jako Malín. Tak pečova-

li zakladatelé naší obce o její sestavení a zevnějšek a tím dokázali, že si přáli, aby její obyvatelé postupovali v pokroku a mravních zásadách. Bohužel neodpovídají tomu zásady mnohých nynějších osadníků, a naše obec, která co do zevnějšku je jednou z prvních na Volyni, zůstává pozadu za mnohými co do pokroku. Založený již v prvních letech divadelní spolek a obecní česká knihovna zanikly již před lety. Příčinou zániku byl příchod ryze ruských učitelů, kteří ovšem pro podobné věci neměli smyslu. O hasičském sboru dosud není ani zmínky. Naše obec, která vládne kapitálem 3000 rublů a pěkným vzrostlým lesem ve výměře 16 desjatín, byla dosud skoupá na poskytnutí prostředků k jeho založení. Byla ovšem před lety pořízena obecní stříkačka, ta je ale pro velkou obec nedostatečná. Příčinám starosty dokázalo se alespoň to, že byla založena výpomocná požární pokladna.

Ačkoliv naši sousedé rádi čtou, přec jen litují těch několik kopejek na zakupování nových knih a odeírání časopisů. Z českých časopisů se odeírá: 9 výt. Cechoslovana, 5 výt. Milotického hospodáře, 1 výt. Pražských novin; z ruských: C. Иллюстрация, Всеобщая газета, Русское чтение, Сельский вестник. Většina sousedů čte za dlouhých zimních večerů romány, které, aby nemuseli sáhnouti do měšce, vypůjčují si z okolních vesnic.

Hned při založení obce byla u nás zřízena soukromá česká škola ve vlastní úhledné budově, která r. 1888 byla přeměněna v ruskou ministerskou. V české škole po celou dobu jejího trvání vyučoval Cech p. Vigner. V pozdější ruské se vystřídalo několik ruských učitelů, z nichž žádný nevyhovoval našim požadavkům. Proto ku konci r. 1900, když nejzodpovědnější místo v obci, to jest místo vychovatele naší mlá-

deže, zaujímala vdavek chtěla „báryšna,“ nemohli občané strpěti její nedbalé vyučování a žádali inspektora národních škol o dosazení řádnějšího učitele, podle možnosti Cechů. Ten však odpověděl hrdě, že na jejich školu žádného příspěvku nemá. Tu se většina občanů obrátila s prosbou k českému duchovnímu v Krošně u Zitomiru, misionáři p. Němečkovi, aby se přimluvil u Volynské eparchiální školní rady, aby u nás založila přichodskou školu s řádným učitelem Cechem. Zádostí bylo vyhověno, vyslán učitel a škola, na niž obec přenesla svůj každoroční příspěvek v obnosu 200 rublů, byla umístěna v prozatímní budově. Inspektor národních škol p. Radecký, uleknuv se takového neočekávaného obrátu věci, poslal okamžitě svého nejlepšího učitele — Cechů p. Vlasáka a poskytl škole každoroční příspěvek na udržování školy v obnosu 600 rublů, nepožaduje už od obce žádného příspěvku. V prvním roce se přidal k národní škole pouze jeden náš občan, p. A. Minářik se dvěma dětmi, takže do jara 1901 vyučoval národní učitel pouze tyto dvě. Druhým rokem však, když se občané přesvědčili, že je učitel řádný, že škola bude udržována úplně na státní útraty a že přece národní škola svým zařízením a programem předčí školu přichodskou, počali posílati své děti opět do národní školy. Teď ale povstaly v obci třenice dosud nebyvalé. Obec rozdělila se na stranu národní a na přichodskou, z nichž každá všemožně se starala, aby její škola opanovala. Boj byl nejen mezi občané, ale i mezi duchovní a ministerskou správou a trval několik let. Příspěvky na školy sypala jedna správa nad druhou, ba eparchiální školní rada zbudovala u nás na své útraty nákladem 6000 rublů nádhernou zděnou školní budovu a zařídila v ní dvojtřídní vyučování s dvěma učiteli. Občané se bohudíky později umoudřili, přenechali spor oběma správám a posílají nyní své děti polovice do národní a polovice do přichodské a jsou dnes rádi, že vše tak dobře dopadlo, tak že mají pro svých 100 dětí dvě konkurenčně pracující školy, bohatě udržované. V ministerské škole dosud vyučuje p. Vlasák, který vyučuje též česky, kdežto eparchiální správa nedodržela svého slova a zaměnila české učitele dvěma Ruskami, takže se ve škole učí jen rusky. Na školu přichodskou doposud přispívá jak strana národní, až školy nepoužívá, tak i přichodské, ročně 200 rubly. Cíní tak troto, že se jim podařilo získati za malý příspěvek dvou dobrých škol a ani jedna, ani druhá nepracují ku poškození protiv-

ně školy, uznávající, že dvě dobře podporované školy budou naši mládeži jen k užtku. Na bývalé třenice se zapomnělo a občané žijí v míru a souhlasu, dbajíce pilně svého hospodářství.

U nás se pěstují všechny druhy obilí i trav, ovšem největší důchod dávají četné chmelnice. Z umělých hnojiv používáme nejvíce sádry pod jetel, v menší míře vápna a fosfatové moučky. Z hospodářských strojů máme 32 mlátiček, 14 žacích, 7 sečích a 26 řezacích strojů výroby místních strojníků.

Obchody jsou u nás pouze dva, a oba jsou v rukou Cechů. První z nich A. Krámského, zaopatřuje svým hojně zásobeným střížním, smíšeným a vůbec vším pro ves potřebným zbožím nejen místní občany, ale i okolní české a maloruské, blízké i vzdálené vesnice. Druhý obchodník p. I. Cínka, je též Cech a pracuje čile. K Židům jdou jen tehdy, když nemohou věc dostati v obchodě českém. Vábec okolní maloruské obyvatelstvo obrací se rádo jak o radu, tak i o pomoc k českým hospodářům i obchodníkům, následkem čehož se nyní skorem ani nerozezná ruské hospodářství od českého. Na první pohled je zřejmý rozdíl mezi hospodářstvím našich blízkých sousedů a hospodářstvím jejich krajanů, vzdálenějších od českých osad. Kdežto naši sousedé ukládají peníze, přikupují pozemky, staví slušné hospodářské budovy a používají strojů i umělých hnojiv, sejí lepší semena a pěstují chmel, vzdálenější maloruští rolníci hospodáří dosud podle zastaralého způsobu, při němž toliko živoří. U těchto se ještě vyskytují krádeže koní i jiné neřesti, se kterými se u svých bližších sousedů nesetkáváme. Je pro nás velice li- chotivé, že nám naši ruští přátelé říkají, že mnohá hospodářská škola nebo 5 německých kolonií nedaly by jim tolik pro praktické vedení hospodářství cenných pokynů, jako jedna česká obec. Musíme také uznati velmi dobré a přátelské chování Rusů k nám. Za každou sebe menší radu jsou nám vděční a snaží se tuto vděčnost všemožně dáti na jevo; škod na polích, o jakých píší z jiných českých osad, nám nejen nedělají, nýbrž spíše poškodí své vlastní pole, než by ublížili Cechu. Smíšených sňatků bylo dosud 8; to pokročilejší mladici ruští si vzali Češky třebaž nezámožné, ale dobré hospodyně. Ježto pak se tyto svazky osvědčily, snaží se i nadále mnozí mladíci získati své domácnosti dobrou hospodyní — Češku.

Vyznáním jsou všichni obyvatelé naší obce od roku 1888—89 pravoslavní. Díky rozšafnosti místního

duchovního, otec Novického, a následkem dobrého zacházení s Cechy dosud ani jednomu z nich nenapadlo vrátiti se v láno církve katolické. Do kostela chodíme do blízkého 1 verstu vzdáleného ruského Malína, a ačkoliv tamní usedlíci vystavěli svoji církev značným nákladem, poskytují nám tam ochotně místo za pouhý poloviční příspěvek na opravu kostelní.

Všichni občané umí číst a psát; starší čtou a píší česky, mladší česky i rusky; negramotných není.

Ze středních škol navštěvují od nás čtyři mladíci duchovní seminář, jeden mladík a jedna dívka gymnasium.

Dnešní výnosnost polního hospodářství proti výnosnosti prvních let je čtyřnásobná. Důchody hospodářů zvyšuje ještě chmel, kterého máme do 3 tisíc kop., a ovoce různého druhu, jehož máme na 8 tisíc pěkně vzrostlých stromů.

Majetkové poměry jsou u nás uspokojivé. Většina hospodářů má 10—20, část do 30 desjatín dobré půdy a lesa. Pozemky tvoří skoro jednu rovinu, takže se od vsi mohou celé přehlédnouti. Máme i své kapitalisty, kteří nám vedle obecní hotovosti 3000 rublů poskytují v čas potřeby půjčky nanejvýš na 10%, takže již nejsme nuceni obracet se o drahou pomoc k Židům, jak bývalo za prvních let.

Průmysl jest u nás zastoupen dílnou na hospodářské stroje p. Kravica a dobře zařízeným parním válcovým mlýnem p. Martinovského, který obsluhuje nejen naši, ale i na 15 verst vzdálené okolní české a maloruské vesnice a při vzorné obsluze má práce nadbytek.

Mimo toho máme u nás: 2 cihelny, 2 kováře, 2 koláře, 2 bednáře, 5 truhlářů, 3 obuvníky, 5 krejčí, 3 tesaře, 4 zedníky, 1 sedláře a 1 pekaře. Uzenářství a řeznictví provozují u nás šenkýři. Je zde 1 hostinec a 1 pivnice. Ačkoliv oba tyto živnostníci mají velmi slušný obchod, přece se dosud nepostarali o slušnou místnost pro obvyklé taneční a jiné zábavy.

Ze všeho uvedeného je viděti, že naše obec má na místě skoro všechny potřeby a může se obejiti i bez obtížné jízdy do města. Všechny hospodářské výrobky odbývá na místě, zásobena je vším potřebným jak pro domácnost, tak pro hospodářství, má dosti dobrého učastkového felčera s malou lékárnou a vůbec vše, co potřebuje. Tato okolnost činí z ní střed celého okolí, sestávajícího z 5 českých a 15 ruských osad až i 15 verst vzdálených, takže čilým životem se naše vesnice podobá spíše malému městu, zejména ve sváteční dny.

Počtu zastupuje místní Malinská volost, vzdálená od nás na 1 verstu. V ruském Malině je také nižší hospodářská a řádná dvoutřídní ruská škola, kterouž mnoho našich dětí, vychodivších domácí jednotřídku, navštěvuje.

Hlavním magnetem pro okolí ovšem slouží umístěná v naší vsi zlorádná monopolka a pak dobré pivočko, kterým nás české pivovary v Mirohošti a Lucku zásobují.

K Českému Malinu přísluší ještě čtyři české vesnice, a sice: ryze česká, jednu verstu od nás vzdálená, r. 1870 založená obec „Horní Kněruť“ se 17 dvory, pak dvě versty od nás vzdálené „Dolní Kněruť“ s 9 dvory, dále 6 verst vzdálené „Koryta“ a „Falkovščina“ i „Krasilno“. V prvních z těchto osad žijí pravoslavní Češi smíšení s Malorusy a přijali namnoze jejich obyčeje, avšak hospodářství vedou vzorně. Malorusi jejich spolupracují, majíce jejich příklad stále na očích, jsou hospodářsky nejpokročilější ze všech svých krajanů. V poslední obci tvoří Češi menšinu mezi katolíky Poláky a jsou s nimi spojeni smíšenými sňatky, takže jsou skoro vesměs vyznání katolického. Co se však vzdělání týká, zůstali pozadu, neboť ačkoliv všichni mluví česky a polsky (ale nesprávně) přece málokterí umějí psát, a to i zcela mladí hospodáři.

Čtvrtá k nám příslušející obec je český Terešov, založený 7 verst od nás před sedmnácti lety třinácti vyprodávšimi se z naší obce občany.

V nedalekém Stavišti žije na zbytku malého panství jeden z bývalých předáků naší obce p. Glanc, který jsa mezi Malorusy sám, své znalosti hospodářské úplně jim věnuje.

Rozepsal jsem se ve svém dopise trochu obšírně o vlivu našich rodáků na ruské rolníky, abych ukázal, jak záslužnou činnost vykonali a konají Čechové v jihozápadním kraji, a doufám, že každý Rus, jenž si tyto zprávy přečte a o jejich pravdivosti se po případě sám přesvědčí, uzná, že my Češi jsme zde při hranicích na pravém místě, že nejen neškodíme, nýbrž velice prospíváme ruské věci a že by bylo svrchovanou nespravedlností, kdyby nás chtěla vláda v našich právech omezovati.

A. F. Krámský.

Z Hulče. S 24. na 25. května o 1½ hodině po půlnoci vyhořel v Hulči motorový mlýn patřící šlechtici p. Nagrebeckému. Mlýn byl pojištěn a proto pro majitele samého škoda nebude as tak veliká. Však větší a to citelnou ztrátu bo-

hužel utrpěl požárem p. Josef Koráb ml. z Volkova, který od nového roku mlýn měl v nájmu a jenž, jsa dobrým odborníkem mlýnářským byl by se dodělal křiveného zisku. Mlýn ležel o samotě, vzdálen od obce, k tomu byl v značném údolí, tak že pro pokročilou dobu noční a při svitu měsíce dlouho nebyl požár zpozorován a než přikvapila první pomoc, stál celý mlýn v jednom ohni a na hašení neb vynášení nebylo ani pomýšlení. Všecky zásoby mouky, obilí a všecko nářadí nájemceovo v krátké půl hodině lehlo popelem. Jak oheň povstal nedá se určit, avšak všeobecně se soudí, že byl podložen. Pro svoji skromnost a milou povahu i pro upřímné vlastenecké smýšlení byl p. Koráb u občanstva oblíben a proto neštěstí, které jej potkalo, vzbuzuje všeobecnou soustrast.

— š —

Z Mirohoště. Dne 23. května t. r. na svatbě slečny Libušky Medunové s panem sládkem Antonínem Hodkem bylo vybráno p. Vlad. Medunou, nájemcem pivovaru 6 rub. 50 kop. ve prospěch Mirohoštské knihovny.

Slovanský sjezd r. 1912.

Tyto dny bylo povoleno ruským ministerstvem vnitra pořádání slovanského sjezdu pro ozdravění společnosti. Iniciátorem sjezdu jest známý ruský učenec, psycholog, člen vědecké akademie, prof. V. M. Bechtěrev, nadšený přítel slovanské vzájemnosti. Dopisovatel „Národních Listů“, p. B. Pavlů, měl s ním o této věci rozmluvu, v níž se učenec vyslovil následovně.

„Sjezd bude uspořádán na jaře r. 1912. Kladu při tom hlavně na dvě věci důraz: aby to byl sjezd skutečně slovanský, tedy aby zde nebyli snad Slované pouhým přívěskem k ruským účastníkům, a aby sjezd tento měl širší sociální význam, takže by se setkal se všestrannou pozorností ruské společnosti. Bylo nám dbáti hlavně toho, aby sjezd snad nezapadl bez povšimnutí. My v Rusku máme sjezdů dost. Jmenovitě proslulé jsou Pirogovské sjezdy lékařské, na které se sjíždí asi 5000 účastníků. Kdybychom pořádali pouze lékařský sjezd slovanský, jak se též navrhovalo, nedocílili bychom zvláštní barvy sjezdu, odlišující ho od druhých. Myslím, že sjezd na tak širokém společenském základě, jako je sjezd námi projektovaný, bude mít skutečný význam i pro slovanské národy. Dokonce pan dr. Vošnjak

tyrdil, že podobné vědecké sjezdy slovanské jsou nyní důležitější než sjezdy všeobecné, poněvadž jsou reálnější.

Program sjezdu rozdělili jsme na čtyři oddíly:

1. boj s epidemiemi, opatření hygienická atd.;

2. péče o fyzické zdraví, gymnastika, zde ovšem mělo by účast Sokolstvo, lázně, sp. sanatoria, slovanská villegiatura atd.;

3. mravní a rozumová výchova, školství, tedy oddíl v podstatě pedagogický;

4. boj proti společenským chorobám, jako jsou na př. zločinnost, prostituce, alkoholismus, dále otázka dozoru státního a společenského; při tomto oddílu byla by podseka rázu společensko-hospodářského.

Vidíte, že při sjezdu jde nám jak o vědeckou, tak o praktickou stránku. Podávat nejen teorii, nýbrž hned i způsob, jak teorii aplikovat. Nastolit konkrétní problémy, ale přece tak širokého rázu, aby měly význam pro všechno Slovanstvo.

Ke sjezdu by se připojila příslušná výstava, která by znázornila, co dosud jednotliví slovanští národové v různých oborech vykonali. O povolení se vyjednává.

A teď nám nezbyvá, leč chytit se práce. Organizační komitét, jehož členy jsou Kovalevskij, Koni, Tagancev, Krim-Girej, Cečot, Ott a předsedou já, vypracoval již program, nyní přikročí se k jednání se zástupci slovanských národů, aby zřídili místní komitety, které by všechno ke sjezdu připravily. Kromě toho ke sjezdu budou povoláni zástupci všech slovanských organizací. Komitety národní mají úplnou samosprávu; jde nám o to, aby se každý slovanský národ představil co nejlépe. Co se týče jednání pravidel, může každý Slovan mluvit ve své řeči, a uzná-li za dobré, ať mluví též rusky. Neradi bychom měli jazykovou otázku i na sjezdě, věnovaném výhradně společenským a zdravotním zájmům slovanským.

Administrace prosí p.p. odběratele, kteří dosud jsou dlužníky Čechoslovana, nebo zaplatili pouze půlroční předplatné by použili laskavě přiložených poštovních poukázek a zaslali příslušné obnosy. Poukázky jsou přiloženy k celému nákladu čísla.